

תשורה

מסיום הרמב"ם
באוהל הק'

כ"ז אייר ה'תשס"ט – חצי יובל מתקנת לימוד הרמב"ם
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
שנת הקהל

פתח דבר

בשמחה והודי' הננו מגישים בזה לכל לומדי תקנת הרמב"ם היומי, 'תשורה' זו, לרגל סיום המחזור הכ"ז (תשמ"ה-תשס"ט) והתחלת המחזור החדש, באופן של "כחדשים – חדשים ממש". אשר כבר נודע בשער בת רבים החביבות המיוחדת שרחש כ"ק אדמו"ר לתקנה זו.

תשורה זו כוללת:

- (א) תלודות חיי הרמב"ם לפי סדר הדורות (וידוע החביבות של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לספר הנ"ל), משולבים מכמה שיחות (מוגהות – ובלתי מוגהות) בענין זה.
- (ב) סיפור התחלת התקנה בחורף ה'תשד"מ.
- (ג) קטע מיומן מהסיום הרמב"ם בבית חיינו שנכתב בשעתו ע"י אחד מהתמימים.
- (ד) כמה כתי"ק, וחלקם בפרסום ראשון.

ותקותינו, אשר תמלא תשורה זו יעודה, וכמענה כ"ק אדמו"ר ל'תשורה' דקובץ שיחותיו הק' (ה) טבת תשנ"ב): "ויה"ר שיפעול פעולה רצויה במילואה כו" – בהצטרפות עוד ועוד לומדים לתקנת לימוד הרמב"ם לנח"ר כ"ק אדמו"ר, ובקרוב ממש יקוים היעוד "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" בביאת משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, אכ"ר.

כ"ו אייר התשס"ט-שנת הקהל
 כ"ה שנה לתקנת לימוד הרמב"ם
 ד' אמותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע

המוציאים לאור

תולדות הרמב"ם

(לפי 'סדר הדורות' - ד"א תתקכ"ז)

הרמב"ם ר' משה בן מיימון מעיר קורדובה בספרד, נולד ערב פסח יום השבת שעה ושליש אחר חצי היום¹, ד' אפים תתצ"ד וחי ע' שנים וכתוב שהי' מזרע רבנו הקדוש, ר' מיימון לא הי' רוצה לקחת אישה ויהי כמו בחצי ימיו בא לו בחלום איש אחד וצוה לו שיקח לאישה בת קצב פלוני שהי' דר בעיר אחת קרובה לקורדובה.

והי' מהתל מזה החלום וירא לו זה החלום פעמים רבות עד שלקחה ותהר לו ותלד ממנו², ותקש בלדתה ותמת, ואח"כ לקח אישה אחרת ויהי לו בנים ממנה, וזה הרמב"ם הי' קשה ההבנה מאוד שמעט רצון הי' לו בלימוד, ואביו הי' מכהו עד כי נואש ממנו וקראו בן הקצב ויגרשהו מביתו.

והרמב"ם הלך לו לבית הכנסת וישן לו ויקץ ומצא עצמו נהפך לאיש אחר וברח מפני אביו וילך אל עיר שהי' שם הרב ר' יוסף נ' מיגאש והתחיל ללמוד והפליג להתחכם, אחרי ימים רבים שב אל קורדובה ולא הלך לבית אביו.

וביום השבת התחיל לדרוש ברבים דברים נוראים, ואחרי הדרשה קמו אביו ואחיו וישקוהו ויקבלוהו בספר פנים יפות, וחיבר ספר הדרשות וספר הנבואה וספר פירוש היסודות ועקרי האמונה, ועוד ספרים הרבה בתורת בפילוסופיא, בהגיון נקרא פרקי משה, ורפואה, ובלשונות הרבה כמו ערבי יווני וכשדי ויש בלדון יווני וערבי סך גדול, ותשובות שעשה לחמי לוניל ולמצרים וגלילות אחרות שלא נתפשטו אצלנו וגם שבעליהם אינם רוצים לגלותם. ובספר יחוסין אומר שהרמב"ם הי' נקרא הרב המאמין שהשמיד החולקים על הקבלה.

והרמב"ן ז"ל העיד באגרת החכמה שחבר. שבכל הארצות תימן התיקנו והיו אומרים בקדיש, "בחיכון וביומיכון ובחיי דמרנא הרמב"ם, וגם היום בכל גלילות המזרח היום שמחת תורה אומרים פטירת משה רבנו בפיוטים ואומרים ג"כ ירחם ה' על נפש כבוד מורינו ורבנו כבוד המזרח נר המערב הרמב"ם ועל כבוד קדושת רבנו אברהם בנו ז"ל.

ורש"י ז"ל היינו רבינו שלמה ירחי בר יצחק מטרוויש צרפתי, הנודע לרבנו שלמה יצחקי ז"ל, והרמב"ם ז"ל היו בדור אחד. ובלכת רש"י ז"ל גלות העולם עבר ג"כ דרך מצרים ונתארח בבית הרמב"ם ועשה לו כבוד גדול בראותו תפארת חוכמתו, ועמדו יחד ימים קבים, ואומרים שהרמב"ם כתב באגרותיו שהי' בנפשו לכתוב עדיין פירושים אחרים לולי שקדמני הצרפתי, ונמצא בקבלה שנפש רב נתגלגל ברש"י ונפש שמואל ברמב"ם ונפש ר' יוחנן בר"ת, וכמו שההלכה כרב באיסורי כן הלכה כרש"י וכמו שהלכה כשמואל בדיני כן הלכה כרמב"ם, וכמו שיש פלפול ברב ושמואל היו קבועים הלכה כר' יוחנן כן במקום שלא נתכוונו רש"י ורמב"ם נקבע הלכה כר"ת,

והתחיל הרמב"ם ז"ל לחבר פירוש המשנה בן י"ח והשלימו במצרים שברח מספרד למצרים, שבהיותו בעיר טולידו ביד המור, נכנסו שודדים ערבים ויגנבו הון עתק שהיו מחזיקים המור בבית תפלתם, ויהי כי הקיצו השומרים ויפחדו ויאמרו שר' אברהם דלקפה העני ויהודים אחרים גנבו האוצר, ולזה הרגו רבים והרסו מ' כנסיות, והנשאר מהודים המירו.

ובבוא הרמב"ם למצרים בחר ללמוד לשון כשדי והגרי עד כי בז' שנה הי' שלם בלשונות ההם ויצא שמו בכל הארץ, ותיקן ישיבה גדולה ושמעו הולך למרחוק, וחוכמתו הייתה מפורסמת בן היהודים ואומות, ויקחהו מלך מצרים לרופה, ורופאי המלך קנאו בו מאוד.

וידברו אל המלך תועה ממנו, ופעם אחד בהיות המלך חולה הרופאים נתנו ארס תוך התחבושת שהוכן למלך לשתות ביום פלוני, והקדימו ללכת למלך ונלו לו בסוד שידועים שודאי שיהודי הרופא השיג ארס בתחבושת, ויהי כבוא השתי' לפני המלך ביד הרמב"ם ויאמר המלך שינתן מעט לכלב ותיכף מת הכלב ויתמה המלך וחשב בליבובודאי שהיו הרופאים לשנותם להרמב"ם נתנו הארס, עכ"ז נסתמו טענותיו והרמב"ם נשאר כגוף בלא נשמה.

¹. "נולד ערב פסח יום השבת שעה ושליש אחר חצי היום" (סדה"ד ד"א תתקכ"ז. מספר יחוסין מאמר ד' (דורות האחרונים)). וי"ל הדיוק בזמן הולדתו (דבר שלא מצינו בשאר גדולי ישראל), שזהו בהתאם לתכלית הדיוק דהרמב"ם (בספרו יד החזקה) יותר משאר הפוסקים לפניו ולאחריו. – ולהעיר משבת (ל, סע"א) "כמלא נימא", ב"ב (ט"ז, ב) מקדים רגע כו'. (לקו"ש חכ"ו בהוספות שיחת אחרון ש"פ תשד"מ ההערה 26

². ראה רשימות היומן ע' קפד: עד כמה גדול כח קידוש בשעת תשמיש – אפשר לראות מר' מיימון שנשמת הרמב"ם לא הייתה מנשמת דאצילות, וע"י קידוש ר' מיימון הגיע הרמב"ם לזה שהשיג עד עולם הבריאה.

עכ"ז אמר המלך הנך רואה שאתה חייב מיתה, עכ"ז לפי שהרבית בעבודתי מתרצה אני שתב אתה אופן המיתה שתרצה, והרמב"ם לקח זמן ג' ימים להשיב לו, הלך וצווה לתלמידיו שהוא יבחר שהרופאים יקיצו לו מכל גידיו שלו כל דמו ובוזה תצא נפשו, אולם יהיו מוכנים לעשות תרופה פלונית לפי שיש עורק אחד יוצאת מהלב שוודאי אצלו שהרופאים לא ידועה, ולא יפתחוה, וכן הי'. ותלמידיו נשאו לביתו ויעשו לו תרופה וחי.

ואז הלך במערה וחבר ספר הי"ד 3 ביי"ב שנים, ואת פירוש המשנה כתב בלשון ערבי וחבור הי"ד החזקה בלשון הקודש צח מאוד, וספר המצוות בל' ערבי, וספר המורה עשה כשהי' בן חמישים, ואגרת תחי"ה כתב ה' שנים אחי"כ. ועשה פירוש על ג' סדרים מהגמרא, ועשה פרקי משה, ואגרת הרמב"ם שכתב תשובה להשוואלים, וצוואה לבנו במוסר, ואגרת בענין מזלות, ואגרת תימן חיזוק אמונה, דרשת רמב"ם ספר הנפש, פירוש על התורה מובא בכנסת הגדולה.

ואמר רבנו דוד הנגיד נכד הרמב"ם ז"ל כי משנה תורה שחיבר זיקנו רמב"ם מתחיל בשם המפורש יסוד השירים ועמוד החכמה 4 ומסיים בענין משיח כי מלאה הארץ דעה, עוד אמר מפי רבנו אביו כי עשר שנים הי' יושב רבנו משה בחדרו ולא יצא מפתחו עד שסיימו, ובלילה שהשלימו בא לו במראה רבנו מיימון אביו ואדם אחר עמו, ואמר לרבנו מיימון אביו הנה לך זה משה רבנו ונבהל ואי"ל באתי לראות מה שעשית, וכשראה אמר ישח כחך ב"ג. וכשנפטר רבנו משה הי' בן ס"ט שנים וצוה לבנו ושכבתי עם אבותי זו היא גניזת הנפש וקרבתי בביתך כדי שתזכני בכל שעה, עד שתשעני לאץ ישראל.

ונפטר במצרים יום ב' כ' טבת תתקס"ד וחי ע' שנה פחות פ"ג יום 5 ובכו אותו היהודים והמצרים ג' ימים וקראו זמן השנה נהי נהי וביום ז' הגיע השמועה לאלכסנדריא, וביום ח' לירושלים ועשו מספד גדול וקראו צום ועצרה. וקרא החזן תוכחות אם בחוקתי, והמפטיר קרא ויהי דבר שמואל אל כל ישראל, וסיים כי נלקח ארון אלקים.

ואחר ימים העלוהו לא"י ופגעו לסטים וברחו העולים עמו, והניחו הארון, והלסטים רצו להשליך הארון בים, ולא יכלו בכל כחם להעתיקו מן הארץ, והיו יותר משלושים איש וכשראו כך אמרו איש אלקים קדוש הוא והלכו והבטיחו ליהודים שיוליכוהו למחוז חפצם והם לוו ג"כ אותם ונקבר בטבריא 6, וי"א שנקבר בן האבות בחברון 7.

קביעות יום ההילולא של הרמב"ם בכ"ף טבת

³ נקרא (גם) "יד החזקה" – וי"ל ולרמז (לחדודא עכ"פ) לזה בסיום פרשת שמות: "כי ביד חזקה ישלחם" – שהיציאה מהגלות (מצרים) היא בזכות לימוד "יד החזקה כמארו"ל (ויק"ר פ"ו, ג) "אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות המשניות (הלכות פסוקות), שנאמר גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם" (ראה תו"א פרשתנו מט, ג), ודוגמתם בספר "יד החזקה" – הלכות פסוקות, "בלשון קצר וצח כלשון המשנה" (הקדמת הכס"מ לספר הי"ד). (ש"פ שמות, י"ט טבת תנש"א ע' 135 שולי הגיליון) "יש לברר (ולע"ע לא מצאתי דבר ברור) מי הי' הראשון שנתן שם זה. שכן, למרות הרמז דמספר הספרים – י"ד, והתוקף והחוזק דהלכה, שעש"ז נקרא "יד החזקה", הרי מובן, שלא כל מי שרוצה יכול (לשנות, ועכ"פ) להוסיף שם לחיבורו של הרמב"ם לאחר שהרמב"ם עצמו קבע את שם החיבור, ולכן, כשרואים ששם זה נתפשט ונתקבל בכל תפוצות ישראל, ועד שכבר בדפוסי הרמב"ם הראשונים מפויע הפסוק "ולכל היד החזקה גו" סביב "דף-השער", או שנדפס ב"דף-השער" "משנה תורה והוא היד החזקה" – בהכרח לומר שהדבר נקבע ע"י גדול בישראל, שהייתה לו הסמכות – ע"פ תורה – להוסיף את השם "יד חזקה". (משיחת י"א ניסן תשמ"ה תר"מ התוועדות ח"ג ע' 1699 ואילך).

⁴ כך נכתב ונראה שה"ט דמוכה ואכ"מ.
⁵ ראה הערה בסה"ש תשנ"ב ע' 255 ושם "פ"ג יום בין הסתלקותו בכ"ף טבת ליום הולדתו בערב פסח. ואולי יש לומר, שפ"ג יום אלו נשלמו ע"י הפ"ג הלכות שבספר משנה תורה (כמ"ש הרמב"ם בסוף מנין המצוות ע"ס הלכות שבהקדמת ספרו)."

⁶ בקובץ הערות וביאורים אוהלי תורה ש"פ שמות תשס"ז כתב הרב מנחם מענדל סופרין ליעדו אנגלי' ידוע הסיפור שכשמת הרמב"ם ידעו שצוואתו היתה שיקבר בארץ ישראל אבל לא ידעו באיזה מקום בא"י. על פי נס הגמל שנשא ארונו הגיע לטבריא ולא זו משם ואז הבינו שרצה ליקבר בטבריא. וי"ל הטעם שרצה הרמב"ם ליקבר בטבריא דוקא, דאיתא ברמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב (מגמ' ראש השנה (לא)) שהסנהדרין "גלו ממקום למקום ולעשרה מקומות גלו וסופם לטבריא ומשם לא עמד בית דין גדול עד עתה וקבלה היא שבטבריא עתידין לחזור תחלה ומשם נעתקים למקדש". הרמב"ם כתב בהקדמתו למשנה תורה: "יהא חיבור זה מקבץ לתורה שבעל פה כולה עם התקנות והמנהגות והגזרות שנעשו מימות משה רבינו ועד חיבור התלמוד". ואם כן אוי"ל שהרמב"ם יהי' בהסנהדרין לעתיד לבוא שעתידין לחזור לטבריא תחלה ולכן רצה ליקבר בטבריא.
⁷ וראה בשיחת י"א ניסן תשמ"ה.

* כ"ה בשם הגדולים להחיד"א (מערכת גדולים ערך רמב"ם בסופו) ובתולדות הרמב"ם (שנדפסו בשו"ת ברכת אברהם בן הרמב"ם) – מכת"י ר' דוד הנגיד נכד הרמב"ם (וכ"ה בסדר הדורות ד"א תתקכז). נוסח המצבה (שהוקמה לפני כששים שנה לערך) ועוד.

בס' צמח דוד (חלק ראשון – תתקס"ד לאלף החמישי) כתב שנפטר ביום כ"ד טבת, אבל מפרש מקורו, ככתוב בספר מאור עינים פרק כ"ה. ובמאור עינים שם "כי טבת" (וכן בסדר הדורות שצויין לעיל – מביא מס' מאור עינים גופה כותב זה ע"פ כת"י ר' דוד הנגיד שבסוף מס' ר"ה, שהוא הוא שהובא בשם הגדולים להחיד"א ובתולדות הרמב"ם שנדפסו בשו"ת ברכת אברהם (שצוינו לעיל),

שמכל זה נראה דמ"ש לפנינו בצמח דוד "כ"ד טבת" הוא טעות המעתיק.

(לקו"ש חכ"ו ע' 26)

השתלשלות תקנת לימוד הרמב"ם

התוועדות שבת פרשת וישב, כ"ף כסלו תשמ"ד, התקיימה כהמשך להתוועדות י"ט כסלו שחל באותה שנה בערש"ק. כיון שבהתוועדות זו נהוג לערוך את חלוקת הש"ס, עורר הרבי על כך שכבר הגיע הזמן לערוך חלוקה דומה בלימוד ספר משנה- תורה להרמב"ם.⁸

משום מה, בתקופה הסמוכה לשיחה זו עדיין לא נעשה דבר בהתאם להוראה זו, שנאמרה בקצרה ובלי פרטים. אך תלמידי התמימים ששהו באותה עת בשליחות בקזבלנקה שבמרוקו, ארץ מגוריו של הרמב"ם מספר שנים, למדו את שיחת הרבי שנאמרה באותה שבת, והחליטו להיות ה'נחשונים' לקיים את הוראת הרבי. הם ישבו וחשבו כיצד יוכלו לפעול בהתאם להוראה זו של הרבי, והגו רעיון: לקראת יו"ד שבט, יום קבלת הנשיאות, לחלק את חיבורו של הרמב"ם "משנה-תורה" בין הציבור התורני במרוקו, שילמדו כל אחד את חלקו, ויסיימו יחד את כל הספר.

החלוקה נערכה לפי ה'הלכות' שברמב"ם, ונטלו בה חלק השלוחים, הרבנים, תלמידי הישיבה ובני התורה שבעיר. סוכם שהתמימים שני"ז בלומנפלד ובנימין סרברנסקי, ייטלו את המשימה על שכמם. היוזמה התקבלה בהתלהבות בציבור התורני. יש לזכור שבמרוקו עוד חיו אלפי יהודים ובהם מנין גדול של ת"ח ובני תורה.

השליח הרב יהודה לייב רסקין ע"ה נרתם לעזור בענין, והתמימים יצאו לשטח: כולל האברכים, בתי הרבנים, בתי-הכנסת ולכל מקום שידם הגיעה כדי לזכות כמה שיותר יהודים בהשתתפות בחלוקה. גם הרב בנימין גורודצקי ע"ה, בא כוחו של הרבי באירופה ואפריקה, הוזמן ליטול חלק במבצע, ואכן, בסייעתא דשמיא, בתוך שבועיים ימים הושלמה משימת החלוקה.

אחדות מרשימה נוצרה בין כל הגורמים בעולם התורה במרוקו. רבה הראשי של מרוקו כיום, הרב אהרון מונסונגו שליט"א, נענה בכבוד רב להצעה שהובאה לפניו באופן אישי על ידי אחד התמימים שזכה לקבלת פנים מאירה והבעת שביעות רצון מהיוזמה. הוא גילה כי כבר עשרים שנה הוא מקיים קביעות בלימוד הרמב"ם בכל מוצאי שבת.

כל ה'הלכות' חולקו למעט ה'הלכות' שלוחין ושותפין אשר נלמדו על ידי כל התמימים יחדיו. השליחות עמה חיו התמימים עשרים וארבע שעות ביממה עוררה אותם ב'קאד' מיוחד בהלכות אלו. לבקשתם, מסר הרב שלמה מטוסוב ע"ה, השליח הראשי ומנהל הישיבה, שיעור מיוחד בהלכות אלו.

מסלול הלימוד נקבע לתקופה שבין יו"ד שבט ליו"א ניסן. מענין לציין, שבי"א ניסן תשד"מ החלה שנת הפ"ג לרבי, ומנין ההלכות של ס' היד החזקה הוא כידוע – פ"ג.

⁸. תו"מ התוועדויות תשד"מ ח"ב ע' 673: "ויה"ר שסוכ"ס יתחילו כולם ללמוד תורה בהתאם לסדר שקבע הרמב"ם... חלוקת הש"ס ענינה לזכות את כאו"א מהמשתתפים בחלוקה זו כאילו למד את הש"ס כולו, היינו, שלימוד של כאו"א מהמשתתפים בחלוקה זו אינו עבור עצמו בלבד, כי אם גם עבור כל שאר המשתתפים בחלוקת הש"ס – אהבת ישראל ואחדות ישראל.

ויש להוסיף בזה – שכן הוא בנוגע להאמור לעיל אודות לימוד הלכות יסודי התורה: אלו שלומדים כבר הלכות יסודי התורה, צריך להיות לימודם באופן של אהבת ישראל – לזכות גם את אלו שעדיין לא התחילו ללמוד הלכות אלו (מאיזה סיבה שתהי'), ועי"ז גופא מעוררים אותם ופועלים עליהם שסוכ"ס יתחילו ללמוד בעצמם הלכות יסודי התורה.

התמימים שלחו דו"ח מפורט אל הרבי, ובחודש אדר א' זכו לקבל מכתב כללי-פרטי הפותח בתיבות: "המכתב והמצו"ב נתקבל ות"ח". עתה היה ברור לכל שהיוזמה אכן הסבה נחת רוח לרבי.

הסיפור ההיסטורי המשיך להתגלגל ברצף נפלא של השגחה פרטית:

"י"א ניסן תשד"מ, הרבי עורך סיום על הרמב"ם. בשיחה לא הוזכר כלל מבצע לימוד הרמב"ם שזה עתה הסתיים במרוקו, אך התמימים בקזבלנקה הבינו "אז עפעס טוט זיך דא"..."

אחד עשר יום לאחר מכן, בהתוועדות אחרון-של-פסח העלה הרבי שוב את היוזמה לחלוקה כללית של הרמב"ם, באופן ברור ומפורט. וזה תוכן הדברים (בלתי מוגה):⁹

"כשם שבנוגע ללימוד הש"ס חילקו וקבעו ללימוד חלק מסוים בכל יום ויום, הרי טוב ונכון שיעשו כן גם בנוגע ללימוד הרמב"ם לחלק לשיעורים קבועים מדי יום ביומו, באופן שיוכלו לסיימו עד יום הולדת הרמב"ם בשנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, ואז – יעשו עוד הפעם "סיום" על הרמב"ם".

ומפרט הרבי:

"בנוגע ללימוד הש"ס, כל אחד לומד מסכת אחת במשך השנה, וכולם יחדיו מצטרפים ללימוד הש"ס כולו. וטעם הדבר – מפני צוק העיתים שאין כאו"א יכול ללמוד בעצמו את הש"ס כולו.

וזה כמה שנים שמחכה הנני אולי יתעוררו לעשות כן גם בנוגע ללימוד הרמב"ם, עד שסוף כל סוף נתעוררו על זה בא' המדינות דאחינו הספרדים – שחילקו את ספר הרמב"ם באופן שכאו"א לקח על עצמו חלק מסוים, כך שסיימו את לימוד הרמב"ם בסמיכות ליום הולדתו של הרמב"ם השתא.

אמנם כל מי שיכול לקבל על עצמו – בלי נדר, כמובן – ללמוד בעצמו את כל ספר הרמב"ם במשך השנה, טוב ונכון ביותר שילמוד בעצמו את כל ספר הרמב"ם, ולא רק חלק מסוים בלבד, עיי"ז שמצטרף ביחד עם עוד כמה וכמה מישראל".

ומבאר בפרטיות מדוע חשוב שכל אחד ילמד את כל ספר "משנה תורה":

"וטעם הדבר – מכיון שישנו חילוק עקרוני בין לימוד הש"ס ללימוד הרמב"ם:

ידוע הכלל שהרמב"ם סומך על מה שכתב בהלכות שלפני זה ולא על מה שכתב בהלכות שלאחרי זה. ומזה מובן, שלימוד הרמב"ם צריך להיות על הסדר דוקא – דאם לא כן, עלול הוא לדייק מסתימת דברי הרמב"ם שההלכה היא כך וכך, בה בשעה שלאמיתו של דבר דיוק זה אינו נכון, מכיון שהרמב"ם הסתמך על מ"ש בההלכות שלפניו. משא"כ בלימוד הש"ס – הנה אף שישנו טעם לכך שמסכת פלונית באה לאחרי מסכת פלונית, מכל מקום, סדר זה אינו נוגע להלכה, מכיון שלא קיים הכלל שמסדר הש"ס סמך על מה שכתב במסכת שלפני זה, ולכן, אין כל הכרח שלימוד הש"ס יהי על הסדר.

ונמצא, שאם יחלקו את הרמב"ם בין כל הלומדים (כשם שמחלקים את הש"ס) – הרי זה שילמד הלכה מאוחרת לפני שלמד את ההלכה שלפניה, עלול הוא ללמוד ולדייק בדברי הרמב"ם שטעות יסודם, מכיון שעדיין לא למד את דברי הרמב"ם בהלכות שלפניו, ששם הבהיר הרמב"ם ושלל טעות זו.

ולכן, העצה היעוצה היא – שכל אחד ילמד בעצמו את כל ספרי הרמב"ם, ועל הסדר דוקא, שאז יהי הלימוד כדבעי.

וכאמור – לחלק את הלימוד באופן כזה שמדי יום ביומו ילמד סכום מסוים של הלכות, כך שיוכל לסיים את הספר כולו לקראת יום הולדתו של הרמב"ם הבעל"ט".

דברים ברוח זו אמר הרבי גם ביחידות הכללית לאורחים (שבאו לקראת חג הפסח) שהתקיימה ימים ספורים לאחר חג הפסח. הרבי הוסיף וציין שכאשר כולם ילמדו את כל ההלכות יפעל הדבר אחדות נפלאה והדבר יוביל למציאת שפה לימודית משותפת בין הלומדים שיוכלו להתפלפל ולחדש באותו ענין.

או אז נכנסה תקנת לימוד הרמב"ם לתודעת ההמונים ויצאה לדרך. בתחילה לא הי' מושג ברור מהיכן להתחיל וכיצד בדיוק לערוך את חלוקת השיעורים. חברי הוועד להפצת שיחות ערכו את החלוקה במסלול ג' הפרקים והגישו לרבי את המורה שיעור להגהה ואישור, ומאז ועד היום קיימת במתכונתה הנוכחית התקנה הקדושה והמאחדת את כל תפוצות ישראל.

⁹. שיחת אח"פ (והתוועדויות שאחרי') "בדבר לימוד ספר הרמב"ם" הוגהה לאחמ"כ ע"י הרבי ונדפסה בהוספות ללקו"ש חכ"ז.

(תשורה 'מעיינות מפכים במרוקו' - תשס"ט)

בהתועדות השבת הבאה ש"פ קדושים. הקדיש הרבי את השיחה השלישית לפירוט טעמיה של ההצעה הרבי הדגיש בעיקר את מעלת האחדות, הנוצרת ע"י שכל בני"י עוסקים בענין אחד בתורה, בהמשך לכך. הוסיף הרבי כי יש לאחד בענין זה גם הנשים והילדים ע"י שילמדו ב"ספר המצוות" של הרמב"ם. הרבי הציע שילמדו את המצוות בהתאם לסדר ההלכות שבספר "משנה תורה". כך שכולם יעסקו באותן המצוות בפרק זמן אחד.

הדבר שייך-אמר הרבי-הן לקטנים בשנים והן ל"קטנים" בידיעות.

אם תחילת הלימוד ביום א' ז"ך ניסן, נקבעו בשכונה שיעורים רבים ללימוד הרמב"ם.

עם סיומו של כל "ספר" ברמב"ם, נערכו סעודות סיום ברוב עם. הרבי אף ענה ב"פתקים" על דוחו"ת אודות סיום כל ספר.

מספר ימים לאחר הוראת הרבי, הופיע קונטרס "מורה שיעור" לספר היד החזקה מיום א' פי אמור עד י"א ניסן תשמ"ה, וב"פתח דבר" כתוב: "כפי שנחלק ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א".

לאחר מכן הופיעו גם מורה שיעור ללומדים-ברמב"ם- פרק אחד ליום ו"מורה שיעור" לספר המצוות.

בקשר לשהמ"צ הורה הרבי כי בימי לימוד הקדמת היד (ביום א-ד פי אמור) ילמד כאו"א מה"שרשים" כפום שיעורא דיליה ולחלק השאר בימים שלאחרי זה (נוסף ללימוד מצות היום).

בהתועדות השבת הבאה, ש"פ אמור, אמר הרבי כי ההתועדות נערכת בקשר לתחילת הלימוד ברמב"ם, בהיותו ענין חשוב ביותר, שראוי לקבוע עבורו התועדות מיוחדת.

בהתועדות זו הורה הרבי לפרסם אודות לימוד הרמב"ם בכל מקום ומקום ולהשתדל שכולם יצטרפו ללימוד זה.

למן התחלת לימוד הרמב"ם. נוהג הרבי לבאר בכל התועדות או שיחה ענין מן השיעור היומי ברמב"ם. בהתועדות הנערכות בשבתות, אף נקבע לכך סדר מיוחד – בד"כ – לאחר השאלות ברש"י, ליקוטי לוי"צ ופרקי אבות.

גם בשיחות עבור הנשים ובכינוסי "צבאות השם" עמד הרבי על הוראת השיעור היומי ברמב"ם.

פעמים רבות, עורר הרבי אודות הפצת לימוד ספר הרמב"ם בכל מקום ומקום וההשתדלות שיצטרפו לכך כמה שיותר יהודים.

הרבי אף ציין כמה פעמים, כי אכן הולך הדבר ומתפשט בקהילות ישראל.

ביוזמת מספר תלמידים משיבת "תומכי תמימים" המרכזית ב-770 הוחלט להוציא לאור קובץ תורני מיוחד, בשם "הדרת מלך" לעיון ופילפול בדברי הרמב"ם. הרבי נתן לכך את הסכמתו. בקובץ משתתפים רבנים וגדולי תורה מכל החוגים וגם אברכים ותלמידי ישיבות. הקובץ עוסק בנושאים הנלמדים באותה תקופה במסגרת שיעורי הלימוד היומיים ברמב"ם.

החוברת הראשונה, יצאה לאור בתחילת חודש תמוז, ואילו החוברת השניה הופיעה לקראת חודש תשרי.

פרשת ה"מראי מקומות" להרמב"ם

בהתועדות ליל ט"ו באב, הורה הרבי שיוציאו לאור קונטרס "מראי מקומות" לפסקי הדינים שבספר הי"ד החזקה" להרמב"ם.

הרבי הסביר, כי למרות שהרמב"ם לא ציין את מקורת פסקי הדינים שבספרו, הרי כותב הוא בפירוש באחת מתשובותיו (שו"ת הרמב"ם ליפיסא תשובה ק"מ) כי ניחם על כך וכי בדעתו לעשות זאת ולציין מקורה של כל הלכה.

הרבי הוסיף, כי למרות שישנם ספרים המביאים מקורות לפסקי הרמב"ם, הרי ה"מראי מקומות" אלו פזורים בין ספרים רבים ולכן יש לאסוף וללקט מהם את כל ה"מראות מקומות" ולהוציאם לאור בקונטרס אחד, שיהי' בהישג ידו של כל אחד.

את המלאכה, הטיל הרבי על חברי ה"כולל" שליד ה"מזכירות" וביקש כי יתחילו תיכף ומיד לעסוק בליקוט ה"מראי מקומות" וכי ישתדלו לסיים את המלאכה ולהדפיס את הקונטרס בזריזות האפשרית.

ולמרות שעומדים בשיעור לימוד הרמב"ם כבר באמצע - אמר הרבי - צריכה המלאכה להעשות על הסדר, מתחילת הרמב"ם ועד לסיומו, שכן בספרו של הרמב"ם- מוסיף לימוד ההלכות הקודמות בהבנת ההלכות המאוחרות יותר.

הרבי קישר את הדבר, למלאות ארבעים שנה להסתלקות של אביו רלוי"צ ני"ע בכ' מנחם אב, שאז ישנה המעל "שקאי איניש אדעתי דרבי"

למחרת (יום ב' ט"ו באב) בשעות הבוקר, נערכה אסיפה בין חברי ה"כולל" ונתגבשה תכנית העבודה.

ראש ה"כולל", הרב העליר שי, נקרא אל הרב חודקוב וקיבל הנחיות בנושא עריכת ה"מראי מקומות" הרב חודקוב התענין מי הם העוסקים במלאכה ומהם פרטי התוכנית.

מיום ג' ואילך החלה המלאכה, כאשר חלק מן האברכים עסקו בקיבוץ ספרים המביאים "מראי מקומות" ואילו חלקם האחר החל בעבודת הכתיבה. כל אחד מן האברכים קיבל מספר פרקים מספר הרמב"ם והוטל עליו לסיים את העבודה עד סוף השבוע.

בהתועדות ש"ק, כ' מנחם אב עורר הרי שוב אודות הענין.

בהתועדות ליל כ"א מנ"א, ביקש הרבי שהדפסת הקונטרס תיעשה בזריזות האפשרית. הרבי הוסיף כי היגיעה הקשורה אם הזריזות שבדבר תביא להצלחה רבה יותר (איסוף מספר רב יותר של מראי מקומות מאשר אילו היו עוסקים בדבר על הסדר הרגיל), וכפי שהובטחנו "יגעת ומצאת".

בהתאם לדברי הרבי בהתועדות זו, נערכה למחרת אסיפה בין חברי ה"כולל" והוחלט כי במשך כל היום יושלמו 60 פרקים (לכה"פ).

אחרי האסיפה התענין הרבי מה עשו כבר, כך התענין הרבי גם למחרת ומספר פעמים במשך השבוע.

ביום א' כ"ח מנ"א, במענה על דו"ח בענין עבודת ה"מראי מקומות" ענה הרבי כי הזריזות בכך אינה באופן של "מהדרין מן המהדרין". הרבי ציין לאגה"ק בענין הזריזות והוסיף כי אם יתווספו מ"מ אחר תחילת ההדפסה, יוסיפום בסוף הספר כ"מילואים". לאור זאת, התקבלה ההחלטה להשלים את העריכת ה"מראי מקומות עד למחרת, בעת נסיעת הרבי ל"אוהל".

החל משעות אחה"צ, לאורך הלילה, עד למחרת בצהריים (ערב ר"ח) עסקו חברי ה"כולל" ותלמידי הישיבה במרץ רב בהשלמת קונטרס ה"מראי מקומות" בכל פינה ב-770 וב"כולל" אפשר הי' לראות קבוצות של העוסקים בכך במרץ ובהתלהבות מחד, ובכובד ראש הנדרש לעבודה זו, מאידך.

בצהריים, לקראת נסיעת הרבי לאוהל נשלמה המלאכה ונמסרה על כך הודע לרבי.

ביום שלישי בערב (אדר"ח אלול) הוכנס לרבי כל החומר.

בימים הבאים עמלו קשות המדפיסים ב"אמפייר פרס" ואכן, לקראת ש"ק פ' תבא, ח"י אלול, הושלמה הדפסת הספר, המכיל כמעט 1000 עמודים!

להתועדות ש"ק ח"י אלול, נכנס הרבי כשבידו הספר: "מראי מקומות לספר משנה תורה הוא היד החזקה".

במהלך ההתועדות, הזכיר הרבי את הדפסת הספר ואמר כ"אשרי חלקם וגדול זכותם" של אלו שעסקו במלאכה.

הרבי הרחיב את הדיבור אודות חשיבות עריכת ה"מראי מקומות" לפסקי הדינים של הרמב"ם, וחזר והדגיש כי בזה מקיימים את רצונו של הרמב"ם שרצה לעשות זאת בעצמו. מעלה נוספת בדבר- הסביר הרבי- באשר לימוד הרמב"ם עם העיון במקורות הדינים הוא באופן אחר לגמרי, בתוספת הבנה והשגה. הרבי הדגיש גם את גודל התועלת בדבר, כאשר חוסכים הטירחה מהיגיעה שבחיפוש מקורות ההלכות.

הרבי הזכיר שוב כי הספר הנוכחי הוא "מהדורת קמא" וביקש כי יזדרזו להדפיס את חוברת ה"מילואים" לקראת ערב ראש השנה.

הרבי העיר בקשר ל"מראה מקום" הראשון והאחרון בספר ובסיום אמר: "ויהי"ר אשר כל חברי המערכת והעומד בראשה-בראשם, יוסיפו מרץ וחיות בכל הקשור למהד"ב והשלמת ספר זה בשלימות הכי אפשרית ומתוך זריזות"

בסיום השיחה מזג הרבי "משקה" לראשי המתעסקים בעריכת הספר ונתן את הבקבוק לראש ה"כולל" – הרב העליר.

בבוקר יום שני, כ' אלול, הורה הרבי כי גם תלמידי הישיבה, השיכים לכך, ישתתפו בעריכת "לוח התיקון" לספר ה"מראי מקומות".

בהתאם להוראה זו ישבו מאות תלמידי הישיבה ועסקו בעיון בבדיקת הספר. נערכה השוואה בין המצוין בספר לבין המקורות, ותוקנו טעויות הדפוס. לשם כך נקנו במיוחד ע"י המזכירות, עשרות סטין של ספרים והמלאכה נעשתה יומם ולילה ברציפות כך שלקראת ער"ה אכן הופיע "לוח התיקון" מודפס בהידור.

•

כמה ימים לאחר המבצע קיבל הנהלת הישיבה תשובה (במענה לשאלת אחת הישיבות): **"לימוד משנה תורה אינה שייכת לסדר לימוד דישיבה. כמובן"**.

עם סיומו של ספר "מדעי", נתאספו כמה מאנ"ש באה"ק, וערכו "סיום" במקום מנוחתו של הרמב"ם בעיר טברי. במעמד זה למדו גם מתורתו של אדמה"ז וערכו התוועדות חסידים.

בהתוועדות ש"פ במדבר, סיפר הרבי על כך ושיבח את הדבר, כן ציין הרבי כי הובא לכאן "משקה" מהתוועדות שהתקיימה שם ואמר כי כאשר משתמשים בו עבור התוועדות זו, מקשרים את משתתפי התוועדות זו עם משתתפי ההתוועדות היא.

הרבי מסר את הבקבוק ה"משקה" לרב ביסטריסקי שארגן את הדבר והביא את ה"משקה" מאותה התוועדות. והורה לו לחלק ממנו לקהל, מעט ביום השבת ואת השאר – לאחר השבת.

(יומן רישומה של שנה תשד"מ)

בדורות הקודמים הי' רגיל אצל הספרדים לימוד הרמב"ם על הסדר – הלכה בתר הלכה; במדינת איטליה (ועוד) לפני כמה מאות שנים היו זמנים שנקבע סדר בישיבות ללימוד דוקא בספר המדע (מתחיל מהלכות יסודי התורה) עד שהי' צורך בהדפסה מיוחדת של חלקים הראשונים של ספר היד בשביל הלימוד בבתי מדרשות וישיבות.

וע"פ השמועה, כן הי' נהוג – לימוד הרמב"ם לשם הרמב"ם – גם במצרים, ואפילו בזמנים יותר מאוחרים.

(פורים תשמ"ה ע' 1442-1443)

שמות מפרשי הרמב"ם

ולהעיר מהקשר המיוחד ד"ברוב עם הדרת מלך" לספר הרמב"ם – כמודגש בכך שכו"כ ממפרשי הרמב"ם קבעו בשם פירושם תיבת "מלך" ("משנה למלך", "שער המלך", "יד המלך", ועוד), ובהתאם לכך, מובן, שה"סיום דספר הרמב"ם צריך בודאי להיות באופן ד"ברוב עם הדרת מלך".

ולכן יש להשתדל לארגן "חגיגות סיום הרמב"ם" בכל אתר ואתר, חגיגות שיערכו בפירסום הכי גדול, ברוב פאר והדר, "ברוב עם הדרת מלך" – דבר שבדאי גם יוסיף חיזוק בהתחלת לימוד ספר הרמב"ם.

(משיחת ש"פ בשלה, ט"ו שבט תשמ"ו ע' 495-498).

דרכו של הרמב"ם לדייק

ולהעיר מדרכו של הרמב"ם לדייק גם במספר – שהרי בהקדמתו מקדים למנות את מספר הספרים ("ארבעה עשר ספרים"), מספר ההלכות שבכל ספר וספר, מספר המצוות שבכל הלכה, ומספר ההלכות דכל ספרים ("כל ההלכות של ארבעה עשר ספרים אלו ששמונים ושלוש הלכות").

(לקו"ש חכ"ז שיחת אחרון ש"פ ההערה 10)

אותי אתם לוקחים

להעיר ממארוז"ל (שבת קה, א – ע"פ גירסת הע"י) ש"אנכ"י ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית", היינו, שהקב"ה הכניס את עצמותו (כביכול) בצורה (וראה לקו"ת שלח מח, סע"ד. אוה"ת יתרו ע' תתקא ואילך), ולכן, ע"י לימוד התורה "אותי אתם לוקחים" (ויק"ר פ"ח, יב. וראה זח"ב קכז, א. שם קמ, ב). ומכיון ש"צדיקים דומים לבורא" (רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פט"ז, ח. במדב"ר פ"י, ה. אסת"ר פ"ו, ב), מובן, שכן הוא גם בנוגע לספרו של הרמב"ם – שהכניס את עצמותו (נפשו) בספרו, ונמצא, שע"י לימוד זה – מתאחדים עם עצמותו הרמב"ם (ולא רק עם שכלו – כנ"ל ס"א), ולכן ישנה הדגשה ומעלה מיוחדת כאשר מסיימים את לימוד הרמב"ם (בסמיכות ליום הולדתו).

(לקו"ש הנ"ל ההערה 25)

ה'סיום הראשון' בבית חיינו

ה'תשמ"ה י"א ניסן – פ"ג שנה: אחרי מעריב נגשו כמה מזקני אנ"ש ובירכו כ"ק אד"ש בשם כל החסידים. כ"ק אד"ש השיב בברכה.

היום יצא לאור מכתב כללי.

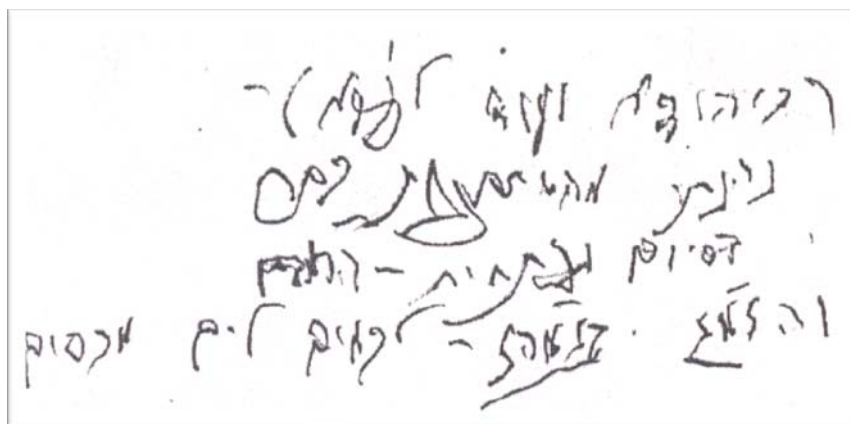
בהתוועדות אמר מאמר ד"ה כימי צאתך. דיבר שהתוועדות זו אינה קשורה עם איש פרטי אלא עם כללות שלשלת הזהב. גם התוועדות זו קשורה עם סיום הרמב"ם. ואמר הדרך ובעת הסיום קרא הרבי דברי הרמב"ם מתוך חוברת מיוחדת שהודפס בה הסיום והתחלת ספר הי"ד החזקה. הזכיר ע"ד היובל 850 להולדתו של הרמב"ם ולנצל זה לפעול גם על אוה"ע וא' האופנים הוא להדפיס בולים עם תמונתו של הרמב"ם (אע"פ שיש שקו"ט אם זה תמונתו או לא), או פתגם או שמו שע"י כולם ישאו את שמו.

הרבי הורה לנגן ניגון הכנה. ניגון אדמוה"י. ניע זשוריצקי כלאפצי. ואח"כ הורה לש"י לנגן "יהי רצון וכו' שיבנה ביהמ"ק". ואח"כ הרבי התחיל לנגן כי בשמחה.

הזכיר ע"ד ברכה אחרונה, ולפני צאתו אמר: שכל אלו שיעשו סיומים יקבל מהמזכירות מחר בבוקר או עוד הלילה מהמשקה שהובא לכאן מחגיגת הסיום בביתו של הרמב"ם בעיר "פאס". הרבי גם הזכיר שהדפיסו הדרך לפני י"א ניסן עם מראי מקומות וכו', ומי שרוצה לעיין יכול לעיין.

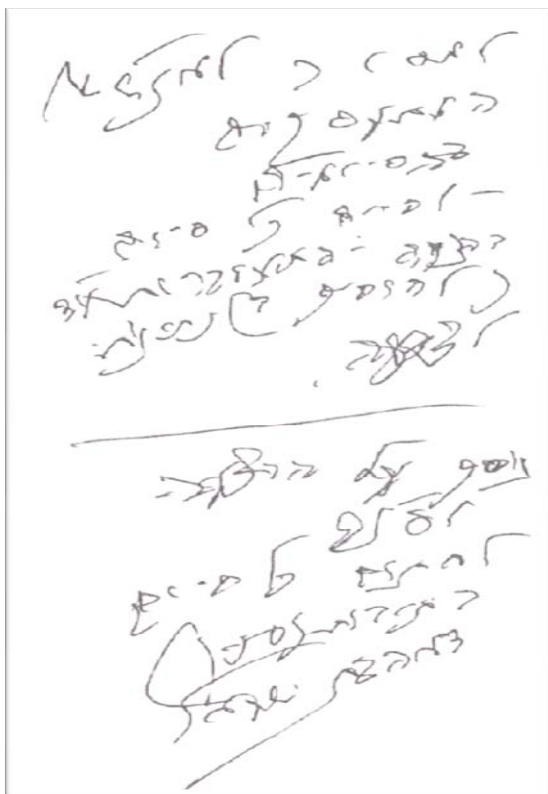
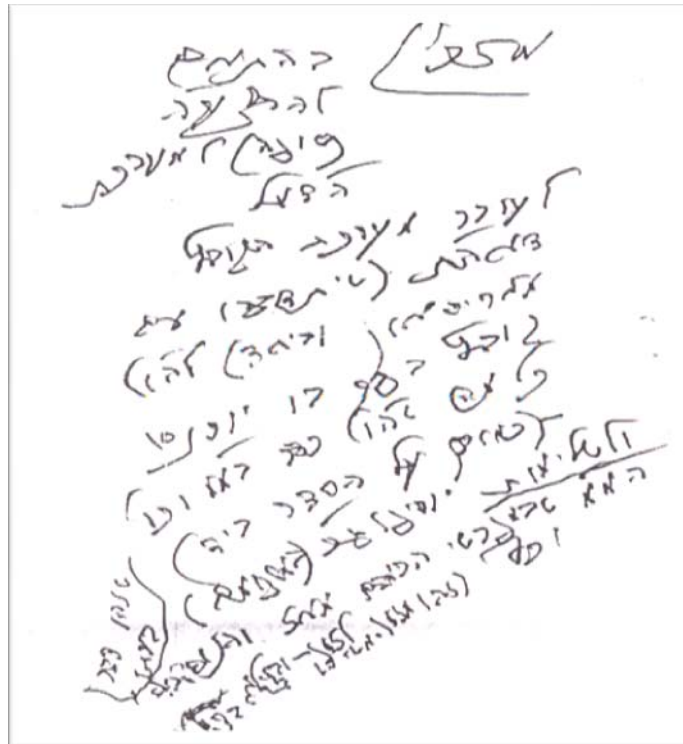
חילק שטרות לצדקה ע"י הטנקיסטים.

מובא בזה כמה מענות בכתי"ק בקשר לסיומי הרמב"ם

– (כיהודא ועוד לקרא)
נהנתי מהשתתפות כת"ר
בסיום ופתיחת – הרמב"ם
והזמ"ג בזמ"ז – לכמים לים מכסים

מענה בקשר עם הספר המ"מ של
 הרמב"ם
 מזכ' בהתאם
 להצעה
 (סופה) למערכת
 הדמ"ל
 לעורר מערכת הקובץ
 דאה"ת (שיתדברו עם
 מאריטון וביחד) להו"ל
 קובץ בפ"ע בו יוכנסו
 כל מה שהו"ל כבר במ"מ
 וכו'
 - (כמובן עלסדר ביד)
 ולשלימות יוסיפו ג"כ (במקומם)
 המ"מ שבמפרשי הרמב"ם מאז
 והנוספים וכו' (זהו מזמן לזמן -
 ובמילא
 ימשיכו בקובצים
 שזהו דבר בעתו

למסור לאנ"ש שי'
 המתעסקים
 בהסיומים
 -לסיים כל סיום
 בהצעה - התעוררות ע"ד
 (להוסיף ב)נתינות
 לצדקה.
 -
 נוסף על ההצעה
 לפני?
 לחתום כל סיום
 בתיבות (ענין)
 דאהבת ישראל

און אזוי געפינען מיר אין תולדות ישראל א סך אומראציאנעלע הנחות
און "גלויבענישן" וועגן גדולי ישראל, וואס זיינען ארויס אויף דער
אויבערפלאך אין ברען פון מחלוקתן. נאך איין ביישפיל אינעם זינען פון
"ממשה עד משה" - אויך אין דעם מחלוקת-גערוזער בונגע געוויסע ספרים פון
רמב"ם. דער ריזיקער תורה און חכמה וייל ביי אידן, וואס האט אויפגעבלאזן
דעם אמונה-פונק ביי א גרויסן אידישן קיבוץ בשעתו (די אידן פון תימן)
און גערוטפעטטיקט די יסודות האמונה ועיקרי היהדות פאר כלל-ישראל אויף
זורי-דורות - און דאך האבן זיך געמוען אידן, וועלכע האבן זיך געלאזט
"איינלייבן" וועגן זיינס א ספר אועלכע זאכן, וואס איז ניט כדאי דא
איבערצוזארגן.

די אמונה זאל זיין
אין א גרויסן קיבוץ
און זאל זיין
אין א גרויסן קיבוץ
און זאל זיין
אין א גרויסן קיבוץ

נאכן איבערחיפן צאלרייכע ביישפילן פון מחלוקתן אויף גדולי שלם דורך
לאנגע תקופות, איז וויכטיק אפצושטעלן זיך און באטראכטן ווי אזוי די
"אמונה זרה" האט מיט א פאר יארהונדערטער צוריק געצילט אירע פיילן קעגן
אמונת צדיקים, וואס איז געבונדן מיט אמונת השם. זי האט געזוכט צו מאכן
א שפאלט צווישן "ויאמינו בהשם" און "במשה עבדו". דערמיט ווערן געמיינט
די ביטערע התנגדות און מחלוקת קעגן דעם בעל-שם-טוב, זיינע תלמידים און

הדרן על הרמב"ם

חלק מהוספה לרשימת השיחה מהתוועדות י"ט כסלו ה'תשל"ה

① והנה כל הארבע שייכת רק באם יש - בסגנון הידוע - חפצא
 מכריחה מציאות חפצה שלה. וכמו בהלי' תפילין דהוקשה כה"ת כולה לתפילין*
 צ"ל החפצא דתפילין. וכן בנדו"ד: צ"ל מציאות דשכל ודעת האדם ואז באה ההלכה
 דהגברא - האדם - צריך להתבונן עד שידע בדעתו שיש מצוי כו'. ובסגנון הגאון
 הרגצובי (ובפרטיות יותר): יש פועל, פעולה (חיובית, או שלילית) ונפעל.
 אלא שבזה יש חילוק האם החובה והמצוה היא הפועל הפעולה או הנפעל** בסגנון
 אחר ובהוספה: כל הלכה בדין תורה אינה
 * קידושין לה, א. ** בארוכה ראה מפענח צפונות פי"ב.

בהערת תיבון "נמצא ולא במציאות", אבל בהערת קאפח (ירושלים תשל"ב)
 מצוי ולא במציאות - ונראה יותר, שה"ה כלי הרמב"ם ב"יד" כאן. וגם מובן הוא
 שבהנוגע ל"שמים וארץ ומה שביניהם" (כולל גם עולמות הרוחניים) אין מדויק
 התאר "מצוי" כיון שכאו"א מהם נפעל ונמצא מ"אמיתת המצאו" ובלוגע להשם אין
 מדויק התאר "נמצא" כיון שהוא "מצוי ראשון", ו"אינו צריך" לנמצאים כו', ואם
 נמצא בסי' דלא כהנ"ל - הוא בלי הרמב"ם מפני אי הקפדה בהסברה, "ע"ד השיתוף
 והחסרון.

מאמר על הרמב"ם שנכתב ע"י הר' מינדל ז"ל בשנת תשי"ד עבור ה"טאקס אנד טיילס" (שיחות לנוער),

והוגה ע"י כ"ק אדמו"ר

זה נשמע כמו חרוזים, אבל למעשה פירוש הדברים הוא ש"ממשה (שהביא את התורה מהקב"ה לבני ישראל) עד משה (הבנו של רבי מימון, זה שאדוותיו מסופר כאן) לא קם כמשה בנו של רבי מיימון".

בעברית אדם גדול זה מכונה בדרך כלל "רמב"ם" ראשי תיבות של רבי משה בן מיימון, ובשפות אחרות, פשוט "מיימונידס" ("בנו של מימון").

משה מיימונידס נולד בקורדובה, ספרד, יום לפני פסח (י"ד ניסן), בשנת 4895 (1135). זה הי' לפני למעלה מ-800 שנה. אביו, רבי מיימון, לימד את משה תורה, תנ"ך ותלמוד, ומשה הצעיר התגלה כתלמיד מבריק. כאשר הוא נהי' בר מצוה, כמה שבטים מוסלמיים פלשו לקורדובה ואיימו לגרש את כל היהודים אשר לא יקבלו את דת האיסלם. רוב יהודי העיר ברחו מבתיהם במקום לוותר על יהדותם, ומשפחתו של רבי מימון הייתה בין אלה.

במשך שנים רבות הם נדדו ממקום למקום וסבלו בצורה נוראה, אך מיימונידס הצעיר לא הרשה לשום דבר להפריע לו בלימודיו, אותם הוא אהב מאוד. והוא אכן נהי' תלמיד חכם גדול. עם זאת, מאחר שלא רצה לעשות את התורה אמצעי להרוויח את מחייתו, הוא נהי' רופא. עד מהרה השם שלו בתור רופא התפרסם למרחקים. מיימונידס התגורר כעת בקהיר, מצרים, והמלך (או הסלטון) של מצרים מינה אותו לרופאו האישי! כה גדול הי' הפירסום של הרמב"ם בתור רופא, עד שזה הגיע אפילו לעיר לונדון המרוחקת. כאשר מלך אנגלי, ריצ'ארד לבארי חלה, הוא שלח שלושים מלונדון עד קהיר כדי לשאול בעצתו של מיימונידס כדי לטפל במחלתו של המלך. לא פלא שמיימונידס הי' תמיד עסוק מאוד, משום שהטיפולים שלו זכו לביקוש גדול בקרב הבה פציינטיים עשירים ואנשי אצולה, וכאשר הוא הי' חוזר הביתה, היו תורים ארוכים של אנשים עניים חולים, שבהם הוא טיפל ללא תשלום. מבלי לתת לעצמו מנוחה כלשהי, מיימונידס המשיך ללמוד ולכתוב.

היהודים במדינות רבות, ובמיוחד תחת שליטת הערבים, קיבלו יחס גרוע מאוד ונידונו לסבל. זה ציער את מיימונידס מאוד. ולכן הוא כתב אליהם מכתבים בעברית, שהיתה השפה המדוברת שלהם, על מנת לעודד אותם ולחזק את אמונתם בהשם. הוא כתב להם שלא יאבדו את בטחונם, אלא ידבקו באמונת אבותיהם, והשם בוודאי יעזור להם.

מיימונידס מצא זמן גם לכתוב פירושים (ביאורים) על המשנה אשר אחד מאבותיו, רבי יהודה הנשיא, רשם אלף שנים לפני כן. זה לא הי' קל עבור כל אחד להבין זאת בבירור, והרמב"ם רצה לעשות זאת קל יותר להבנה. את החיבור הזה הוא כתב בערבית.

החיבור החשוב ביותר של הרמב"ם הי' קובץ החוקים (ספר ההלכות) אשר קיבץ מכל התלמוד. הוא כתב זאת בעברית, וקרא לזה "משנה תורה" או "יד החזקה". זה התחלק ל-14 ספרים ("יד" = 14). את הספרים, כל אחד בתורו, חילק לסעיפים ("הלכות" – חוקים) ולפרקים, אשר עשו את ההלכות של תורה פשוטות להבנה וקלות למציאה.

מיימונידס כתב גם חיבורים חשובים ברפואה ובפילוסופיה. הוא רצה להפיץ את ידיעת השם בקרב אלה שהיו "אבודים" או מבולבלים ("נבוכים"), אך חיפשו אחר האמת. ולכן הוא כתב חיבור פילוסופי גדול שנקרא "מורה נבוכים". החיבור נכתב בשפה הערבית ולאחר מכן תורגם לשפות רבות, כך שזה נהי' מפורסם בכל העולם.

הרמב"ם, או מיימונידס (הי' מוכר בשני השמות הללו), חי כשבעים שנה. הוא השקיע כה הרבה בחייו לטובת אחיו היהודים ולטובת כל האנושות, ולכן הוא ייזכר תמיד בגאווה ובאהבה על ידי כולם. ספריו נלמדים עד עצם היום הזה.

מיימונידס נפטר בכ' בטבת בשנת 4965 (1204) במצרים. אבל הוא נלקח לארץ הקודש והובא למנוחות בטבריה, שם ניתן עדיין לראות את קברו עם כתובות על גביו. יהודים מכל רחבי העולם מגיעים לקברו של תלמיד חכם גדול ואיש קדוש זה. ומתפללים שם, משום שהם מרגישים שזה מקום קדוש באמת.

השנה (1954) מלאו 750 שנה בדיוק מאז פטירתו של מיימונידס. הוא ייזכר במיוחד על ידי יהודים (ואינם יהודים) בארץ הקודש ובכל רחבי העולם.

(כפ"ח 947 י"א ניסן תשס"א ע' 58)

מלך המלכות
בנין כורא
23

THE RAMBAM (MAIMONIDES).

9 "From Moses to Moses there was none like Moses."

9 This sounds like a riddle, but actually it means that - "From Moses (who brought the Torah from G-d to the Jews) to Moses (this one about whom you are now being told) there was none like Moses (the son of Rabbi Maimon)

He is also

called RAMBAM, from the letters -Rabbi Moses Ben MaimonI.

~~You may want to be told, or reminded, why the Rambam (also called Maimonides) was considered such a very great man. So here, in brief, is the story of his life.~~

Nissan 14,

9 Moses Maimonides was born in Cordova, Spain, ~~on~~ ^{Nissan 14,} 1135. That is over 800 years ago. His father, Rabbi Maimon, taught Moses Torah, scripture and ~~mathematics~~ ^{mathematics} and the young Moshe (Moses) proved to be a brilliant pupil. ~~XXXXXXXXXXXX~~

1135
3760
4895

At the time he became Barmitzvah, Cordova was invaded by some Islamic tribes who threatened to ~~kill~~ ^{drive out} all Jews who would not accept the religion of Islam. The majority of the Jews of the City preferred to go into exile rather than give up their Judaism, and the family of Rabbi Maimon was among these.

9 For many years they wandered from place to place and suffered terribly, ~~in~~ but the young Maimonides did not let anything interfere with his studies, and

he really became a great scholar. Yet, not wishing to make use of the Torah as a way to ~~make~~ ^{earn} a living, he ~~also studied medicine, and became such a great doctor, that~~ ^{became a doctor. He soon became known as the greatest doctor of his time, and} (the king (or Sultan) of Egypt made him his personal physician; ~~in many~~ ^{oriental countries, especially under Arab rule,}

לוי הכהן
לוי הכהן
לוי הכהן

מלך המלכות
בנין כורא
23
מלך המלכות
בנין כורא
23
מלך המלכות
בנין כורא
23

The Jews in many ~~countries~~ ^{to them} were being persecuted, ~~in many~~ and this grieved Maimonides very much. So he wrote letters, in Arabic to them, which was their spoken language, to comfort them and strengthen them. He wrote to them not to lose their courage but ^{to} cling to their faith, and G-d would surely help them in time.

The fame of Maimonides brought many wealthy patients to him, but he always found time ~~out of~~ ⁱⁿ his busy life to attend to the poor, sick people, and he treated them free of charge. Maimonides also found time to write commentaries (explanations) on the Mishna which his ancestor, Rabbi Judah Hanassi, had written 1000 years previously, and which the Rambam thought was too difficult for ~~every~~ ⁱⁿ student to understand. This work he wrote in Arabic.

מלך המלכות?

אג"ת של ספר (ג' י"ד)
202
300

?
on the whole Talmud, which he

The Ramban also wrote a very important work in Hebrew, called ~~the~~ Mishnah Torah or Yad HaChazakah, which was divided into 14 books (YaD-14). These in turn were split up into chapters and Halachoth (laws) which made the laws simple to understand, ^{of the Torah} ~~(And it can be very difficult to understand sometimes)~~ ^{and easy to find.}

~~Another famous~~ ^{philosophical} work, ~~of the Ramban is the~~ ^{called} Moreh Nebuchim (Guide to the Perplexed), ^{It was} written in Arabic, ^{and} which became ^{known} famous throughout the world.

The Ramban, or Maimonides, (he was known by both names), lived about 70 years, and he put so much into his lifetime for the benefit of his fellow-Jews as well as for ^{the} world in general, that he will always be remembered with pride and love by ^{all} ~~everyone~~ ^{His books are studied to this very day} who admires scholarship, fine character and loyalty to one's religion, and one's people.

^{on Tivrah 20,} Maimonides died in the year 1204 in Egypt, but was taken to the Holy Land and buried in Tiberias, where his tomb can still be seen with the date very clearly marked. Jews from all over the world come to the grave of this great scholar and humanitarian, and pray there; for they feel it is indeed a very holy place.

1204
3760
4964

ע"פ
פ"ק"פ
מ"ד
מ"ה
מ"ו
מ"ז
מ"ח
מ"ט
ש"א
ש"ב
ש"ג
ש"ד
ש"ה
ש"ו
ש"ז
ש"ח
ש"ט

Not only was the Ramban the greatest Talmudist of his time, and an outstanding physician, but he was also a great ^{thinker} ~~philosopher~~. He wrote a ~~famous~~

He wanted to spread the knowledge of G. d. and show the way to G. d. ^{even} to those who were lost and could not find ^{him} ~~it~~ ("perplexed")
So he

לעילוי נשמת

הגאון החסיד

הרב ישראל בן הרה"ח משה שניאור זלמן

זצ"ל

גרוסמן

ראש ישיבת תו"ת המרכזית-כפר חב"ד

הוקדש ע"י בנו

הרה"ג החסיד יצחק דוד גרוסמן

שליטי"א

רבה של מגדל העמק